

KOOSKÕLASTATUD

Ped.nõukogu 24.11.2022 otsusega nr 2.2

Hoolekogu 24.11.2022 otsusega nr 4

KINNITATUD

Direktori 28.11.2022 käskkirjaga nr 1-2/24

KEHTNA LASTEAED SILLER

ÕPPEKAVA

Kehtna 2022

SISUKORD

1. ÜLDSÄTTED	3
1.1 Kehtna Lasteaed Siller tutvustus	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA ÜLESANNE	4
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	5
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	7
4.1 Rühmade tegevus- ja päevakava koostamine	7
4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse kajastamine Eliisis	8
5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA EELDATAVAD TULEMUSED	9
5.1 Üldoskused	9
5.2 Üldoskuste eeldatav areng	10
5.3 Õppe- ja kasvatustegevuste eeldatavad tulemused	16
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS. KOOLIVALMIDUS	23
6.1 Lapse arengu hindamine	23
6.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted:	23
7. KOOLIVALMIDUS	25
8. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE	27
8.1 Hariduslike erivajadustega laps	27
8.2 Töö erivajadustega lastega	29
9. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	32
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	33

1. ÜLDSÄTTED

Kehtna Lasteaed Siller õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel. Kehtna Lasteaed Siller õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteasutuse pedagoogide osalusel ning sellesse on kaasatud lapsevanemad (hoolekogu). Õppekava toetab lapse individuaalsuse ja tema võimetega arvestamist, Kehtna Lasteaed Silleri õppekava läbinuile annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi.

1.1 Kehtna Lasteaed Siller tutvustus

Kehtna Lasteaed Siller on Kehtna valla suurim lasteaed. Lasteasutuses on üheksa rühma, neist seitse asuvad Kehtna peamajas ning kaks lahusrühma paiknevad Lelles ja Inglisele. Üheksast rühmast kaks on sõimerühmad, neli aiarühmad ja kolm on liitrühmad.

Kehtna lasteaia ajalugu ulatub 1925. aastasse, mil Kehtna Kõrgema Kodumajanduskooli kõrvale rajati väike lasteaed. Aastate vältel laste arv kasvas ning sellest tulenevalt tekkis vajadus suurema lasteaia järele. Praeguse Kehtna maja ehitus algas 1980. aastal ning järjepidev arendustegevus toimub tänaseni. Kehtna Lasteaed Silleris on avarad rühmaruumid, ujula, võimla, muusikasaal ning suur õueala.

Kehtna Lasteaed Siller eesmärgiks on luua lastele looduslähedane, tervislikke eluviise toetav, turvaline õpi- ja kasvukeskkond.

Põhiväärtused:

- Hoolivus – lasteaia empaatilised töötajad loovad lastele turvalise, mängulise ja arendava kasvukeskkonna;
- Koostöö – lasteaia töötajad on heatahtlikud suhtlejad ja usaldusväärsed koostööpartnerid kõigile huvigruppidele;
- Loovus – lasteaia töötajad on avatud uutele ideedele, kaasavad last tegevus kavandamisesse ja arvestavad tema valikutega, soosides seeläbi lapse tahtmist ise teha;
- Sallivus – suhtume austuse ja lugupidamisega erineva kultuuritaustaga inimestesse ning väärtustame lapsi ja täiskasvanuid sellistena nagu nad on.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID JA ÜLESANNE

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada laste kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Selle tulemusel kujuneb lapsel arusaam tervise hoidmise tähtsusest, terviklikust ja positiivsest minapildist ning ümbritsevast keskkonnast. Kujunevad välja esmased tööharjumused ning arenevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused. Samuti saab toetatud eetiline käitumine ning algatusvõime.

Lasteaia ülesanne on lapse ealisi, soolisi, individuaalseid vajadusi ja iseärasusi arvestades:

- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu avastamine ja õppimine;
- lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine;
- lapsele võimaluse loomine valikute tegemiseks, otsustamiseks ja vastutamiseks;
- looduse hoidmine ja loodusest saadud teadmiste kaudu õppimine;
- lapse individuaalsuse, tema arengutaseme ja vanusega arvestamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- sõbralike ja usalduslike suhete väärtustamine;
- teiste rahvaste kultuuride ja tavade väärtustamine.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja harjutamise kaudu. Õpetaja loob lapse arenguks toetava keskkonna ja on lapse jaoks suunaja.

Laps kui õppija:

- laps on kaasatud tegevuste kavandamisesse;
- last suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima;
- laps seostab uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- laps kasutab omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- laps arutleb omandatud teadmiste ja oskuste üle ning hindab oma tegevuse tulemuslikkust;
- laps mõistab nii enda kui teiste õnnestumisi ning tuleb toime kaotussituatsioonides.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel rakendame üldõpetuslikku tööviisi, Hea Alguse ja Kiusamisest vaba meetodikat ning projektõpet.

Üldõpetuse olulisem joon, lõimimine – tuleneb lapse arengupsühholoogiast. Lõiming on valdkondade õppesisu, üldoskuste ja erinevate tegevusliikide ühendamine tervikuks.

Hea Alguse meetodikat lasteaias võib mõista kui lapsekesksel lähenemisel põhinevat tegevust. Olulisel kohal on õppimine läbi mängu, individualiseeritud õpikogemused, valikute tegemine, perekonna osalemine. Mängu kaudu õppimist soodustavad arenguliselt sobivad mängu- ja õppevahendid. Laps tegutseb ja õpib omas rütmis.

Kiusamisest vaba programmi üldeesmärgiks on ennetada ja vähendada kiusamist lasteaias, luua kiusamisvaba keskkond, seda reeglite, käitumismudelite ja hoiakute näol. Nimetatud meetodika sümboliks on Sõber Karu, kes väljendab turvalisust, hellust ja sõprust. Ta on osaleja laste koosolekutel, kes kaitseb ja lohutab ning on hea sõbra ja vajadusel lapse „häälekandja“, kui laps ei julge ise rääkida.

Projektõpe on üks aktiivõppe vorme, mis annab võimaluse käsitleda ühte konkreetset lastele huvipakkuvat teemat pikema perioodi vältel. Projekti idee sünnib laste ja õpetaja koostööst ning tugineb õppekava eesmärkidele. Teema valimisel on põhikriteeriumiks laste huvid ning teemavaldkondade (keel ja kõne, matemaatika jne) lõimimine.

Õpetajal on tugev usk lapse võimetele ja arengusse, motiveerides seeläbi lapsi ja andes sisulist tagasisidet sooritatud tegevuse kohta.

Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

Õppeaasta algab 1.septembril ning kestab 31.augustini. Süvendatud õppetöö toimub 15.septembrist 15.maini. Septembrikuu on planeeritud laste kollektiivis kohanemiseks ja suvekuud aasta jooksul omandatud teadmiste kinnistamiseks.

Õppetöö toimub lõimitud tegevuste põhimõttel, kus kõik õppe- ja kasvatusvaldkonnad on omavahel sidusas kooskõlas. Õppe- ja kasvatusgevuse korraldus võimaldab rühmameeskonnal läheneda lapsele individuaalselt, lisaks teha tööd nii väiksemates gruppides kui ka kogu rühmaga koos. Õppe- ja kasvatusgevuste läbiviimisel võib esineda muudatusi seoses lasteaia ühisüritustega.

4.1 Rühmade tegevus- ja päevakava koostamine

Igal aastal luuakse lasteaia üldtööplaani. Lähtuvalt lasteaia õppekavast ja üldtööplaanist, valmib igal rühmal poolaasta tegevuskava. Nimetatud kavale tuginedes koostavad rühmad kas kuuplaani või projektõppeplaani. Rühmade poolaasta tegevuskavad, kuuplaanid ja projektiplaanid kinnitab õppejuht. Kõik eelnimetatud dokumendid on kättesaadavad (lapsevanemad, õpetajad, tugipersonal) Eliisi keskkonnas.

Lasteaia päevakava on paindlik, kindlustades lastele päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste vaba tegevus ning lõimitud õppe- ja kasvatusöö. Rühmade päevakavad võivad erineda, sõltuvalt üldruumide kasutusest ja muudest välistest teguritest.

Päevakavas on kindlaks määratud söögiajad ja puhkeaeg, samuti aeg muusika-, liikumis- ja ujumistegevustele. Kehtna Lasteaed Siller on avatud 7.00 – 17.30:

- 8.30 – 9.15 hommikusöök;
- 11.40 – 13.00 lõunasöök;
- 15.45 – 16.30 õhtuode;
- 13.00 – 15.00 puhkeaeg.

Ülejäänud päev on lapsele tegutsemiseks, mängimiseks ja õues viibimiseks. Rühmameeskonnad järgivad, et kavandatud õppe- ja kasvatusgevused ning vabategevused oleksid tasakaalus.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse kajastamine Eliisis

Igapäevane õppe- ja kasvatustegevus dokumenteeritakse Eliisi keskkonnas (e-päevik). Päeviku täitmine on rühmaõpetajale kohustuslik ning päeva sissekanded on tehtud hiljemalt samal päeval kell 15.00. Päevikus leiavad kajastamist päeval aset leidnud tegevused ja sündmused.

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU JA EELDATAVAD TULEMUSED

5.1 Üldoskused

Mänguoskused

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna ning kõik psüühilised funktsioonid. Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus. Lapsed mängivad seepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks on tähtis midagi luua, osaleda mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängides areneb lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused ning arusaamad. Mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus. Mängides koos kaaslastega, õpib laps arvestama teiste soovide ja huvidega. Samuti õpib laps arvestama mängus kehtivate kokkulepetega.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on võime tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Lapse esmane ja kõige mõjuvõimsam arengukeskkond on perekond; eakaaslaste ja muu keskkonna mõju lisandub hiljem. Suhtlemisest kaaslastega algab lapse tegelik lõimumine ühiskonda. Lasteaia psühho-sotsiaalne keskkond, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte.

Enesekohased oskused

Lapse enesekohaste oskuste areng võimaldab tal eristada ja teadvustada oma võimeid, oskusi ja emotsioone ning juhtida oma käitumist. Enesekohased oskused omandatakse järk-järgult. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetusse ja ülesannetega toimetulekusse, toetada tema eneseteadvuse arengut.

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega nii kodus kui lasteaias.

5.2 Üldoskuste eeldatav areng

Teise eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi;
- keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis;
- mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika);
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesti, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest;
- sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
- rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
- omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
- kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

Teise eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- väljendab lihtsaid emotsioone;
- teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast kehtestada ning oskab keelduda;
- üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekeskseid;
- hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on;
- sööb, joob ja riietub lahti võimalusel iseseisvalt;
- reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest;
- tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
- toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
- matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;
- plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid kokkuleppeid;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- tal on ettekujutus arvumõistest ja värvuste nimetustest;
- leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid;
- tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja kokkuleppeid;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel;
- täidab igapäevaelu rutiini;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid kokkuleppeid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseda iseseisvalt otsese juhendamiseta;
- plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- järgib lihtsamaid kokkuleppeid;
- huvitub võistlusmängudest;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega;
- liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi;
- keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- saab hakkama eneseteenindamisega;
- teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- püüab vahel teist abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab kokkuleppeid mängudes ja tegevustes;
- saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise kokkulepetest ning järgib neid igapäevases suhtluses;

Viienda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
- oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;

- eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
- tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise.

Viienda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;
- suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- aktsepteerib kokkuleppeid, kogemusi ja muutusi; jälgib kokkulepete täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- oskab avalikus kohas sobivalt käituda.

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- järgib ühistegevustes kokkuleppeid ja suudab neid selgitada;
- kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes;
- saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilistest järjestustest;
- kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;

- kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult.

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia;
- on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- eelistab omasoolis mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted;
- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- järgib mängudes ja tegevustes kokkuleppeid, eriti nende täitmist teiste poolt;
- järgib sotsiaalset rutiini.

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- keskendub korraka mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiaid;
- katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- osaleb erinevates mänguliikides, järgib kokkuleppeid;
- liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- loob uusi seoseid eeskujude, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
- kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;

- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;
- suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teistega arvestada ning suhtub nende tegevusse sallivamalt;
- suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem täiskasvanust;
- algatab mängu ja tegevusi;
- püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete;
- hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;
- loob sõprussuhteid;
- järgib rühmas kokkuleppeid ning arvestab rühma vajadusi;
- talub muutusi, kuid siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;
- arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

5.3 Õppe- ja kasvatustegevuste eeldatavad tulemused

Mina ja keskkond

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;

- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna sisu jaguneb järgmiselt:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- kirjeldab tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm.

Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises, osaleb dialoogis;
- julgeb ennast väljendada, esineda;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna sisu:

- häälimine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine, kuulamine;
- rollimängud, lavastamine;
- lugemine ja kirjutamine;
- lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel;
- jutustab pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1 – 2 silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõne sõna;
- kirjutab joonistähedega 1 – 2 silbilisi sõnu.

Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslastega kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases elus suhtlemisel.

Valdkonna sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe – ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:

- mõistab lihtsamat eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru lihtsamatest küsimusest ning vastab nendele omandatud sõnavara piires;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.

Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- määrab esemete hulga ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, –, =;

- järjestab kuni viis eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- oskab öelda kellaaega täistundides;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm);
- leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi.

Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;

- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;

- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja grupis;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu:

- kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- ujumine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- liigub pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, kelgud jne);
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS. KOOLIVALMIDUS

6.1 Lapse arengu hindamine

Lapse arengu hindamisel on aluseks eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengu analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgset arendamist. Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis.

Arenguhindamiseks lasteaias kasutatakse:

- vaatlust rühma keskkonnas ja rühmavälistes tegevustes;
- küsitlust ja vestlust;
- arengumapp (joonistused, intervjuud, arengukaart jms);
- arengumängud;

Lapse hindamise alusdokumendid:

- lapse arengukaart
- lapse koolivalmiduskaart
- lapse arengumapp
- rühmapäevik
- erispetsialistide hinnangud

Vähemalt üks korda õppeaasta vältel viiakse läbi arenguvestlus, mis on õpetaja ja lapsevanema vaheline usalduslik arutelu. Vestluse käigus selgitatakse välja ühised koostöövõimalused, mille abil toetada lapse igakülgset arengut.

6.2 Lapse arengu hindamise põhimõtted:

- iga nädal annavad õpetajad/ õpetaja assistendid laste kohta individuaalset tagasiside (kirjalikult Eliisi keskkonnas);

- arengukirjelduste koostamisel on orientiiriks lapse arengu eeldatavad tulemused, arvestades seejuures lapse vanust ja tema individuaalsust;
- õpetajad dokumenteerivad kevadeks lapse arengu arengukaardil, kuhu oma tähelepanekud lisavad ka liikumis- ja muusikaõpetaja ning vajadusel tugispetsialistid;
- arengukaardile märgitakse lapse kohal käidud päevade arv septembrist maikuuni;
- vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava (muukeelne-, koolipikendust saanud- või erivajadusega laps);
- lapsevanemale on lapse arengu- ja tööde mapp kättesaadav neile sobival ajal;
- lapsevanemale võimaldatakse saada teavet lapse arengu ja arendamise kohta rühmakoosolekul, individuaalsel vestlusel, arenguvestlusel ja veebikeskkonnas (Eliis);
- arenguvestlused lapsevanemaga toimuvad kord aastas;
- lapsed saavad arengumapi kätte lasteaia lõpetamisel või lasteaiast lahkudes.

Arengu hindamise tulemuste fikseerimine:

- igapäevane elektrooniline rühmapäevik;
- lasteaeda tülles seatakse sisse arengumapp;
- elektroonilise arengu hindamise lehe täitmine Eliisis;
- rühma laste arengu hindamise analüüs õppeaasta lõpul, mis on osa rühma õppekasvatustöö analüüsist;
- laste vaatluslehed.

Lähtuvalt laste arengu analüüsist, koostavad õpetajad aasta õppe- ja kasvatustöö analüüsi ning seovad saadud tulemused uue õppeaasta eesmärkidega.

7. KOOLIVALMIDUS

Koolivalmidus on lapse tervislik, sotsiaalne, motivatsiooniline ja vaimne valmisolek minna mänguliselt põhitegevuselt üle suunatud ning kõrgemal tasemel õpitegevusele. See on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks ja väljendub soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi ja korraldusi. Koolivalmiduse saavutamiseks on vaja soodsat keskkonda ja lapse enda aktiivset tegevust. Lapse ettevalmistamine õppimise alustamiseks koolis, toimub kogu lasteaia perioodi vältel. Lasteaias luuakse võimalused toetamaks lapse igakülgset arengut.

Koolivalmidust vaadeldakse läbi kolme arenguaspekti: füüsiline ehk kehaline areng, vaimne areng ja sotsiaalne areng.

Füüsilise arengu aspektist on olulised:

- liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- erutus- ja pidurdusprotsesside tasakaal;
- oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- motoorne areng – käelihaste tegevus ning mõningane käe ja silmade koostöö;
- lapse kuulmise ja nägemise tase.

Vaimse arengu aspektist on olulised:

- vaatlusoskus – oskus kuulata teiste juttu, uurida, koondada tähelepanu ka igavamale tegevusele;
- väljakujunenud terviku tajumine ehk mõtestatud taju – laps oskab pildi järgi jutustades näha asju omavahelises seoses, neid seoseid seletada; oskus eristada olulisi tunnuseid ebaolulistest;
- oskus anda esemetele, nende tunnustele ühine nimetus – üldnimede osa sõnavaras;
- kujutlused ruumist – all, ülal, peal, kohal, ees, taga, kõrval, vahel jne;
- silmamõõdu areng – haarata hulki 3-5 objekti;
- tähelepanu koondamise võime – katkestamata tegevus vähemalt 10 minuti jooksul, on üks koolis toimetuleku eeldusi;
- oluline on lapse kõne ja väljendusoskuse areng, häälikute õige häälimine ja kuulmine – oskus seotult ja arusaadavalt kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi, edasi

anda oma mõtteid, selgitada olukordi, jutustada oma lemmiktegevusest või sündmusest pildi või saripildi järgi;

- kujutlused ajast – eile, täna, homme, nädalapäevade nimetused, aastaegade tunnused;
- oskus järjestada esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.

Sotsiaalse arengu aspektist on olulised:

- täiskasvanu korraldustest, juhistest aru saamine ja nende täitmine;
- kollektiivis kaaslastega arvestamine ning koos tegutsemise oskus;
- püüdlus alustatud tegevust lõpule viia;
- kohanemisvõime;
- toime tulemine enesega ja eneseteenindamisega;
- tahtelise käitumise elemendid.

8. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMINE

Varane erivajaduste või andekuse määratlemine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad paremad võimalused lapse arenguks ja arengupotentsiaali ära kasutamiseks. Varajane märkamine ja sekkumine tagab edu erivajadusega lapse arengus. Lasteaia ja kodu ühiseks eesmärgiks on toetada iga last vastavalt tema individuaalsetele võimetele ja saavutada seeläbi parim tulemus.

Varajase sekkumise planeerimisel ja elluviimisel arvestatakse järgmiste üldpõhimõtetega:

- arendustegevusega alustatakse koheselt, kui selle vajadust on märgatud;
- individuaalne lähenemine vastavalt lapse arenguliste erivajadustele ja keskkonna võimalustele;
- perekonna ja spetsialistide kaasamine, meeskonna- ja võrgustikutöö;
- lastevanemate nõustamine ja toetamine laste arengu ning kasvatamise küsimustes;
- ühest kasvukeskkonnast teise ülemineku toetamine.

8.1 Hariduslike erivajadustega laps

Hariduslike erivajadustega laps, on laps kelle võimed, tervislik seisund või muud isikuomadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ja õppekasvatustsents ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Oluline on leida nende laste tugevad ja arendamist vajavad küljed. Tegevustes arvestatakse lapse arengupotentsiaali. Kasutatakse palju mängulisi meetodeid ja võtteid.

Arenguline erivajadus võib avalduda lapse vajaduses:

- õppe- ja kasvatustöö teistsuguse korralduse järele;
- individuaalse õppekava järele (IAK);
- tugispetsialistide järele; - tehniliste vahendite järele;
- meditsiinilise abi järele;
- eridieedi järele.

Erivajaduste märkamisel selgitatakse välja lapse:

- kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku- ja foneemitaju, lugemine, ettelõetud teksti mõistmine jne;
- kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö, teabe mõtestamine;
- sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine jne.;
- mootorika areng: üld- ja peenmootorika;
- eneseteenindusoskused: riietumine, oma asjade korrashoidmine jne.
- üldtervislik seisund.

Iga õppeaasta alguses hindab eripedagoog kõiki lasteaia lapsi ning koostab täiendavat tuge vajavatele lastele individuaalse arendustegevuse plaani, seda koostöös rühmameeskonnaga. Eripedagoogilisel hindamisel kasutatakse erinevaid koolieelses eas lapse arengu hindamise meetodikaid (nt J. Strebeleva). Igale eripedagoogilist abi saavale lapsele koostatakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart ning vajadusel individuaalne arenduskava (IAK). Eripedagoogiline arendustegevus järgib lapse individuaalseid võimeid ja arengutaset. Planeeritud tegevused on mängulised ja huvitavad, suunates seeläbi last aina enam vaimset pingutust nõudvaid väljakutseid vastu võtma ja uusi oskusi omandama ning kinnistama.

Infovahetus eripedagoogi ja lapsevanema vahel toimub läbi Eliisi keskkonna. Vajadusel soovib eripedagoog vanematel lapsega pöörduda täiendavate uuringute tegemiseks eriarsti, psühholoogi, logopeedi või sotsiaaltöötaja poole.

Vajaduse ilmnedes koostakse lapsele individuaalne arenduskava (edaspidi IAK), seda valdkondades, milles laps vajab täiendavat abi või individuaalset arendamist. IAK koostamisel ja rakendamisel osaleb kogu lapse arengut toetav meeskond (vanem, rühmameeskond, tugispetsialistid ning vajadusel juhtkonna esindaja). Arenduskava on võimalik täiendada kogu õppeaasta vältel.

Individuaalne arenduskava määrab kindlaks:

- arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu;
- õpetuse protsessi ja ajalise kestuse;

- õppematerjali kohandamise ja hindamise. Individuaalse arenduskava koostamise aluseks on lisauuringud, arenguhindamine ja kirjeldamine (testid, arengutaseme kirjeldus).

8.2 Töö erivajadustega lastega

Kõnepuude või -häiretega lapsed

Eripedagoog hindab lapse kõnearengut ning tegeleb kõne üldise arengu toetamisega;

- kõnesoovi kujundamine
- kõnetaju;
- sõnavara;
- siduskõne;
- õigete grammatiliste vormide kasutamine.

Andekad lapsed

Üldandekuse korral tõstetakse vastavate õppetegevuste raskusastet ja kasutatavate materjalide keerukust. Eriandekuse ilmnemise korral (kunstialad, muusika, füüsiline andekus) soovitatakse lapsevanemale vastavaid huviringe.

Andekale lapsele on toeks:

- diferentseeritud töö õppetegevustes;
- erinevate õppematerjalide soovitamine/ tutvustamine;
- huviringide tegevus.

Sotsiaal-emotsionaalsete ja/või käitumisraskustega lapsed

Sotsiaal-emotsionaalsete käitumisraskustega on lapsed, kellel võivad esineda mälu ja tahtelise tähelepanu häired. Siinjuures on oluline:

- teha kindlaks probleemide ulatus ja põhjused;
- kindlate piiride ja reeglite kehtestamine, mis muudab lapse tegevuse korrapärasemaks ning välised piirid aitavad tal kujundada uusi sisemisi piiranguid;
- une-ärkvelolekuaja rütmi kujundamine, mis toetab kesknärvisüsteemi arengut ja selle küpsuse kujunemist;
- oluline on positiivse minapildi ja enesehinnangu toetamine ning käitumisimpulsside kontrolli kujundamine.

Akiivsus- ja tähelepanuhäirega lapsed

Aktiivsus- ja tähelepanuhäirega lapsel on häiritud keskendumine ja tähelepanu koondamine vaimset pingutust nõudvates tegevustes. Lisaks võib olla kalduvus reageerida liiga emotsionaalselt ning impulsiivselt. Siinjuures on oluline:

- järjepidev individuaalne juhendamine, et laps suudaks rühmas organiseeritult ja keskendunult tegutseda;
- vajadusel võimaldada vaikne töökeskkond;
- pakkuda lapsele eduelamusi, premeerides rahulikku ja keskendunud käitumist positiivse tähelepanu ja kiitusega;
- rahuliku ja turvalise meeleolu loomine rühmas ja individuaalsetes tegevustes;
- piirata rahutut ja püsimatut käitumist sellele mitte liigse tähelepanu pööramisega;
- määrata konkreetsetele ülesannetele täpne aeg, et aidata lapsel keskenduda ühele või piiratud arvule tegevustele;
- täiendada suulisi juhiseid visuaalsete või kirjalike juhistega.

Muukeelse ja erineva kultuurilise taustaga lapsed

Lasteaed peab oluliseks turvalise õpi- ja kasvukeskkonna loomist, et seeläbi tagada kiire ja tõhus kohanemine.

Siinjuures on oluline:

- toetatada lapse keelelist arengut, et laps mõistaks kõike rühmas toimuvat ja osaleks selles;
- laste omavahelist suhtlemist suunatakse teadlikult nii, et oleks välistatud pidev muukeelsete laste omakeelne suhtlemine ning muukeelsel lapsel ja tema rühmakaaslastel tekiks vajadus suhelda omavahel eesti keeles, seda võimalikult intensiivselt;
- vastavalt vajadusele ja võimalustele pakub lasteaed lapsele individuaalset keeleõpet toetamaks eesti keele kiiremat omandamist;
- lapsele selgitatakse eesti keele omandamise tähtsust igapäevaelu situatsioonide kaudu;
- kakskeelsest perest pärit koolieelikutega viib individuaalseid arendustegevusi läbi lasteaia eripedagoog;
- oluline on kaasata ka lapsevanemaid ning süvendada nende huvi keeleõpingute vastu;
- vajadusel koostab rühmameeskond ja tugispetsialist lapsele eesti keele kui teise keele õppimiseks individuaalse arenduskava.

Spetsiifiliste või segatüüpi spetsiifiliste psüühika arengu erisustega lapsed

Spetsiifiliste või segatüüpi spetsiifiliste psüühika arengu erisustega lastele on iseloomulikud tunnetusprotsesside, motoorika arengu iseärasused, tunnetustegevuste aeglus, tähelepanu hajuvus ja raskused tahtelis-tähelepanu suunamisel ja hoidmisel ning kõne üldise alaarengu elemendid.

Siinjuures on oluline:

- koostöö lapsevanematega, saavutamaks paremaid arengutulemusi;
- erinevad ülesanded ja tegevused parendamaks taju, tähelepanu, käe- silma koostööd;
- visualiseerimine tööjuhiste paremaks mõistmiseks.

Vasakukäelised lapsed

Vasakukäeliseks saab nimetada inimest, kes saavutab vasaku käega tõhusamaid tulemusi kui paremaga ning eelistab vasakut kätt tegevustes, mis nõuavad head koordinatsiooni, jõudu ja täpsust. Vasakukäelise lapse tööd tuleb hinnata samaväärselt paremakäelise tööga. Kindlasti on vaja teha tihedat koostööd lasteaia ja kodu vahel. Käelisuse kujunemisel on olulisim roll lapsevanematel ja rühma meeskonnal. Lapse arengut soodustab sünnipärase käelisuse säilitamine.

Siinjuures on oluline:

- kirjutusvahendit hoiab laps vasaku käe põidla ja kergelt kõverdatud nimetissõrme vahel, alt toetab seda keskmine sõrm;
- käed peavad laual olema nii, et parema käe küünarnukk on veidi üle laua serva. Parema käsi hoiab vihikut. Vasak käsi peab saama vabalt liikuda mööda joont üles ja alla;
- valgus peab lapse tööle laual langema kas eest või paremalt;
- vasakukäeliste laste jaoks on soetatud spetsiaalsed õppevahendid ja -materjalid;
- vajadusel kohandab rühmaõpetaja koostöös eripedagoogiga õppematerjalid vasakukäelisele lapsele sobivaks;
- kirja õppimise algperioodil on vajalikud spetsiaalsed kirja eelharjutused (kriidiga tahvlile).

9. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koostöö lastevanematega toetub partnerlussuhete loomisele. Lasteaed ja lapsevanemad vastutavad vastastikuste heade suhete loomise ja arendamise eest. Igapäevane suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine toetab positiivsete suhete kujunemist.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lapse lasteaeda tulekut. Vanematele korraldatakse uue õppeperioodi algul koosolek, kus nad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne). Koostöös lastevanematega arutatakse läbi lasteaia ning rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted.

Vanematega suhtlemise võimalused:

- individuaalne vestlemine lapse lasteaeda tuleku ja lahkumise ajal;
- oluline info rühma teadetetahvilil;
- elektrooniline kirjavahetus (e-mail, rühma list, ELIIS);
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal;
- lapse arenguestlus;
- lastevanemate nõustamine ja koolituste läbiviimine;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;
- lastevanemate osalemine lasteaia- ja rühmaüritustel;
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel.

Vajadusel toimub lasteaias lapsevanemate nõustamine õppe- ja kasvatustöö küsimustes (edaspidi pedagoogiline nõustamine). Pedagoogiline nõustamine on aktiivne koostöö protsess lapsevanemaga, et toetada ja abistada lapsevanemat lapse arendamisel, kasvatamisel ja õpetamisel.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile. Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse süsteemselt läbi lastevanemate rahulolu uuringuid vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kolme aasta jooksul.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekavasse tehakse täiendusi ja muudatusi vastavalt vajadusele, seda pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekul. Õppekava koostamisest, täiendamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid. Õppekava kinnitab direktor käskkirjaga, arvestades pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu ettepanekuid.